

İNSAN-I KÂMİL'İ NİTELEMEK İSTEYENLERE MELÂMÎ PİRLERİ'NİN CEVABI

Seyyid Muhammed Nurül Arabî Hazretleri'nin
"Nokta-tül Beyan" adlı Risalesinden:
3. Bölüm

*Akl-ı külli ve nef-i külli insan-ı kâmdir;
Arş ve Kürsi'nin ondan ayrı olduğunu düşünme*

Ey birader! Vasıf aynı mevsuftur. Her ne ile vasfedersen ol mevsuftur. Ol mevsufa varınca, gayri-den diyesin. Ve dahi bilesin ki, kuvvet-i ezeli Hakk Teâlâ'nın niteliksiz zatıdır. Buna nicelik isteyenler kâfir olurlar. Yani **Hakk'ın zatını vasfetmeye kalkışanlar, nedir ve nasıldır deyip tarif ve tavsif etmeye kalkışanlar, dinden çıkarlar.**

Akl-ı küll ki, âlem-i kebirin halifesidir, onun varlığı Hakk varlığıdır. **Onun sözü ve fiili Hakk kavli ve fiilidir hiç şüphesiz.**

Nokta-tül Beyan 17. Bölüm **Kemal-i İnsan**

Allahü Teâlâ hadis-i kutside buyurur. (Evliya-i tahdi kubabi lâ ya'rifihüm gayri) " *Benim öyle velilerim vardır ki, azamet ve kudret kubbelerimin altında bulunurlar. Benden gayri kimseler onları bilmezler, bilemezler*".

Ey yar, Hakk hazretinin varlığına "Nur" dahi derler. Allahü zulcelal Kur'an-ı Kerim'in Nur Suresi 35. Ayetinde : (Allahü nur-üssemavati vel arz-ı) "Allah göklerin ve yerin nurudur" buyurmuştur. Zira münevver edicidir. Kimin nur tecellisi eksik ise tecellisi fazla olan kimseden istemesi lazımdır. Zira insanın saadeti ondadır ki; kendinde olmayan kemali insan-ı kâmil'den istesin ve insan-ı kâmil'e karşı saygılı ve itaatli olsun.

Cenab-ı Hakk'ın cemal nuru, cemiller ile tecelli eyler ki, enbiyaullah ve evliyaullahtır. Cemi-i halk onlara mutidirler. Ve her kim onlara muti olmayıp, serkeşlik ederse merdud-u Hakk olur.

Pes imdi her kimsede ki, Hakk'ın Hakk varlığı artık tecelli ede, kendinden ednasının kiblesidir. Bu yüzden enbiya ve evliya âlemin kiblesidir. Her kim onlardan yüz çevirirse mutlak kâfirdir. Ne euzubillahi Teâlâ.

Ey biçare âdemoğlu! Hakk'ı koyup ne tutarsın? Batıla uyup ne hâsıl kılarırsın? **Yusuf'u satıp ne alırsın?**

Nokta-tül Beyan 19. Bölüm

Ey yar, Hâce Feridüddin Atar Kuddüse Sırrahu "Esrarname"sinde hikâye ederler ki:

Bir eşek satıcısı var idi. Bütün ömrü merkep tellallığı ile geçmişti. Ansızın ecel erişti, sekerat haline düştü. Azrail ki, sıfat-ı celal-i Hakk'tır, ona ayn zahir oldu, ona göründü.

Hazreti Azrail Aleyhisselam'ın heybetinden başını yatağından çıkarıp bağırdı. Dedi ki: "*çullu bir kara merkep kim buldu ve kim gördü? Sahibi geldi canımı alıyor*". Haberi yok o kara merkep kendisi idi.

Ey yar, ceht eyle ki, bu sıfatlarla muttasıf olmayasın. **Ancak, bu şüpheden ve varta-i helaktan kimsenin kendi cehti ile kurtulması mümkün değildir.** İlla bir Mürşid-i Kamil himmeti ile müesserdir. Can-u gönülden Mürşid-i Kamil'e talibi sadık olmak gerektir. Zira bu sıfatlardan kurtulmak sıdk ve ihlâs elde etmek ancak mürşitten hâsıl olur.

Ey birader, yaramaz huyundan ayrılamazsan gümrâh ve cahil o sıfat-ı nakışla daim kalırsın. Yani, eğer kötü huyundan kurtulmazsan şaşkın ve cahil olursun ve daima öyle kalırsın.

Ey birader, peygamberler ümmetlerine göre nasılsa, mürşid-i kâmiller de müritlerine göre öyledir. Nitekim hadis-i şerifte buyrulur: (Eşşeyhü fi kavmihi ken nebiyi fi ümmetihi) "**Mürşit kavmi içinde peygamber ve ümmeti gibidir.**"

Nokta-tül Beyan 22. Bölüm

Öyle ibadetle ve riyazetle çalışmış olsa bile, yine kendi varlığını aradan kaldırmayınca ve ehli fena olup bekabillah bulmayınca, Hakk'a vasıl olamaz. çünkü zulmet perdesiyle mahcup olan; gerek kendini, gerek cümle mevcudatı Hakk'tan gayrı bilir. öyle gayriyetle Hakk'a vusul mümkün değildir.

Eğer âşık isen; var mürşid-i kâmile ulaş. Vehmindeki gayriyeti ve nefsindeki zulmet perdesini kaldırsın. Sana senden yakın olan Hakk'ı bulup; "O'na O'nunla vasıl olunur" diye bildirsın. Böyle yabanda gezmek ve "Ben Hakk'a gece gündüz ibadet ederim" demek ile Hakk bulunmaz. Zira Hakk'a ibadet Hakk ile olur.

Mürşid şöyle olmalı ki; zevk-i Muhammedi'den almakla ölüleri diriltmek marifeti ve kulu diriltmenin Hakk'a nisbeti ancak zevk ile olur. Şol kimse ki, İsa gibi ölüleri diriltmez veyahut üzeyir gibi ölüyken dirilmez, zevken ihyanın keyfiyetini bilemez. **Zira keyfiyeti zevk ile bilinir.**

Yani nasıl olduğu tatmakla bilinir. **Tarifler ancak tasavvur getirir. Tasavvur hakikatin idrakinde kâfi değildir.** Zira keyfiyet bilinmez, ancak zevk ve vicdan ile bilinir. Nitekim bal lezzeti tarifle bilinmez, tadı ancak yemekle bilinir.

İnsan-ı kâmil Muhammed (S.A.S)'dır ve Muhammed'in tam varisidir. Mürşid de odur. Lakin ekseri avam bilemediklerinden tan ederler ve kötülerler.

**Niyazi Mısri Hazretleri'nin Mavaidu'l İrfan
(İrfan Sofraları) adlı eserinden:**

YİRMİDÖRDÜNCÜ SOFRA

Varidat sahibi şöyle diyor; "Her Peygamber veya velinin zamanında buğz ve düşmanlıkla karşılaşması ve kendisine ancak pek az kimsenin inanması, fakat öldükten sonra bunların isimlerinin meşhur olup ilelebet yaşaması ve insanların çoğunun inanıp onları sevmelerindeki sebep nedir?"

Ben derim ki; "Evela velinin karşısında kiskanaları çoktur. Etrafta halkı kendisinden kaçırarak, onların hatırlarını bulandıracak, inançlarını sarsacak sözler söyleyip gezerler. Ama veliler ölünce haset de ölür, sırf menkıbeleri kalır. Bundan dolayı insanların çoğu onlara inanır ve onları sever. İkinci olarak; insanların arasında kalmak görüşmek, bir arada oturmak laubalilik meydana getirir. Muhabbeti, hususiyle itikadı azaltır."

"Üçüncü olarak ki en kuvvetlisi de budur, **insanlar peygamberliği ve veliliği olduğundan başka türlü zannederler.** Nitekim şöyle diyorlardı: "O da bizim gibi yiyor, içiyor, sokaklarda geziyor, o da bizim gibi bir insandır." Kuran-ı Kerim'in ifade ettiği gibi peygamberler, onların istedikleri her mucizeyi ve harikayı yapamazlar. İnsanlar zannediyorlardı ki, peygamberler yememeli, içmemeli, sokaklarda gezmemeli ve kendileri gibi bir beşer olmamalı ve her istedikleri mucizeyi getirebilmelidir.

Onun kendi zanları gibi olmadığını görünce; "Peygamberler şöyle şöyle olur, hâlbuki o öyle değildir" derler. Onu inkâr ederler. Bilmezler ki, geçmiş peygamberler de öyle idi. Bunu inkâr edenler, o geçmiş peygamberlerin zamanında olsalardı, bu fasit zanlarıyla onların zamanlarındaki insanlar gibi onları da inkâr ederlerdi. Sonra gelenler, her kâmilin zamanı geçip gidince, nakıslar, onların kendi tasarladıkları fakat aslında muhal olan kemalleri haiz bulduklarını zannederler ve onlara bu sıfatlarla inanırlar ve bu sebepten şimdiki de inkâr ederler.

Peygamber veya velinin vasıflanmasını gerekli buldukları, zihinlerinde yer eden kemallerin çoğu ne şimdi, ne de gelecekte **hakikate uygun değildir.** İşte mevcut olan peygamber veya velileri inkâr etmelerine, eskilere inanmalarına sebep budur. Allah daha iyi bilir". Varidat sahibinin sözü burada bitti.

Fakir der ki: İnkârın dördüncü bir sebebi daha var. O da şudur: Arkadaşlığı gerektiren şey aynı cinsten olmak ve tabii münasebettir. Nitekim denilmiştir ki; Allah'ın yeryüzünde ehli ehle sevk eden melekleri vardır. **Tab'ında peygamberlerin ve velilerin tabiatında bulunan kemallerden bir parça mevcut olan kimse, onları görüp işittiği zaman hemen onlara meyleder.** Onların bilfiil mevcut kemalleri, kendisindeki bilkuvve kemali çeker. Bunun kemalinin onlara kapılması (incizabı) âşık ve maşuk misali gibidir.

Mayasına bu kemalden katılmamış kimse, onları gördüğü zaman, yarasa güneşten nasıl kaçarsa, o şekilde onlardan kaçır. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur; "**Habis kadınlar, habis erkekler içindir; habis erkekler de habis kadınlar içindir. İyi kadınlar, iyi erkekler içindir, iyi erkekler de iyi kadınlar içindir**" (Nur, 26).

OTUZ BİRİNCİ SOFRA

İlimler denizinin erbabı dört kısımdır. Nasıl ki zahir denizi de bilenlerce dört kısımdır. Zira insanlardan kimi denizi görmemiş sadece içitmiş, kimi uzaktan görmüş, kimi sahilden görmüş, kimi de içine girebilmiştir. Birinci insan, denizi ömründe pek az hatırlar. İkincisi günlerinin pek

azında hatırlar. üçüncüsü vakitlerinin yarısında denizi görür ve hatırlar. Dördüncüsü ise denizi hiç unutmaz ve unutamaz. çünkü gözü devamlı olarak ona bakmakta, kalbi de ebediyen onu anmaktadır.

Birincisi iman sahiplerine benzer. İkincisi ihsan sahiplerine, üçüncüsü yakın sahiplerine, dördüncüsü keşf ve ayan sahiplerine benzer. Birincisi ancak işittiğini ve öğrendiğini yahut kitaplardan okuduğunu söyler. İkinci ve üçüncülerin maarif-i ilahiye kalplerinden dillerine akar. Onlar ilahi mevhabeleri söylemeden duramazlar. Onlar irfan bahçelerinin bülbülleri, Süleyman'ın esrar hühdüderidir.

Dördüncüsü öyle insanlardır ki, bildiklerinden dilleri tutulmuştur. Ruhlarının zevklerinden ötürü bildiklerini söyleyemezler. Onlar daima muhatap olanların zevklerine göre konuşurlar. çünkü onların zevkleri, kendilerinden aşağı olanlar şöyle dursun, ekseri ariflerin zevkine de uymaz. **Salih insanların iyi zanlarında Ehlullah kabul edilenler dahi, onları duysa, katline hücum ederler.** Nasıl ki Cüneyd de Mansur'un katline hücum etmiştir. Celâleddin-i Rumi Hazretleri demiştir ki; "Eğer Mansur benim keşfettiğim (sırları) esrarı duysaydı, vallahi benim katlime cüret ederdi". Bu esrar, ihata edilemeyecek kadar geniştir.

OTUZ DÖRDÜNCÜ SOFRA

"Cennet mekarihle (mekri ilahi) ile süslenmiştir. Bunda şu hakikate işaret edilmektedir. Bir kâmilin adı uzaktan işitilir. Ve onunla buluşmaya iştihak duyulur. Fakat geldikleri zaman onu düşmanla çevrili görürler. öyle ki her düşmanın elinde ötekininkine benzemeyen bir mızrak vardır. O mızrakları bu kâmile âşık olanlara atarlar. İftiralar ederler. Onu ondan çevirmeye çalışırlar. **Bu Adem (A.S)'dan günümüze kadar böyle gelmiştir.**

Hakikatte kâmilin etrafında bulunan bu düşmanlar, istidatlı olmayan kimseleri kemal sahiplerinin yanına sokmamak için vazifeli bekçilerdir. İşte kemal sahibi olan zat, böylece mekarihle yani mekri ilahi ile çevrilmiş bulunur. **Onun yanına ancak kuvvetliler girebilir.**

Nitekim o kâmil de, maarif cennetine ve kendisine muvafık ihvanla toplanma zevkine düşmanların verdikleri ıstıraplara, hasetçilerin sebep oldukları üzüntülere sabretmek suretiyle erebilmiştir.

Büyüklerden biri Belgrat'tan bizi ziyarete gelmişti. önce fakirin hasetçilerinin çokluğunu görerek bana acıdı. Fakat Cuma gecesi toplanan ihvanı görüp, onların vecd ile zikretmelerini görünce çok ağladı ve şöyle dedi: "Bırak onları istedikleri kadar hainleşsinler, düşmanlık etsinler. Onların ezalarına sabret. çünkü bu nur, onların üflemeleri ile sönmez, artar."

Sonra Allahu Teala'nın şu ayetlerini okudu; **"Allah'ın nurunu ağızları ile söndürmek istiyorlar. Hâlbuki Allah kâfirler istemese de nurunu muhakkak tamamlayacaktır."** (Saff 8) (Tevbe 32) Ve ilave etti; "Bu cennetin, hasetçilerden ve düşmanlardan hali kalmayıp onlarla sarılması icap eder. Bu insanlar bunun etrafındaki mekarihi yarıp buraya girmeye kudretleri olmadığından dolayı, hasetleri ve düşmanlıkları artmaktadır. Fakat onların hasetleri ne kadar artsa, bu nur da o kadar artar. Onların senin hakkındaki davranışlarına üzülme."

Hâsılı kâmil, kemal cennetine cehd-ü gayret ve sabır-ı cemil ile vasıl olabilir. Onun hasetçilerinin kötülükleri ile çevrili bulunan sohbet-i cennetine de ancak **kâmilin zatında veya meclisinde bulunan mekarîh ayıplarına gözlerini kapatan, o hasetçilerin sözlerine kulak asmayan kimselerden başkaları giremez.** "

Fakir der ki; Mısır'a gidip Şeyhuniyye'de mürşidime biat ettiğim zaman, oranın fukarası sayılamayacak kadar çoktu. Bunlardan bazıları, mürşidime kendi mürşidi zamanından kalmış idi. Mürşidin selefinden kendisine intikal eden müritlerden biri, bana gizlice yaklaştı ve dedi ki; "Ben seni iradende sadık samimi arkadaş biliyorum, ama bu mürşit senin bildiğin gibi yetişmiş bir mürşit değildir. Ben sana nasihat ediyorum. Senin aradığın onda yoktur. Beni dinlersen onu bırak ve kendine başka bir mürşit ara. Belki muradına erersin." Ve mürşidin birçok ayıplarını saydı. Ona dedim ki; "**Şimdi onun kâmil olduğuna yakinen inandım**". Gerçekten üç yıl hizmetine devam ettim ve ona hizmet sayesinde muradımın özetine nail oldum.

İsmail Hakkı Bursevi Hazretleri'nin "Allah Dostları" adlı Kitabından:

"Bizim hakikatimize iki şahit vardır; Bunlardan biri kitap, diğeri sünnettir. Bu iki şey gerçek denilen şeye şahitlik etmezse, o gerçek diye iddia olunanı bırakmak gerekir. **Ama bazen şeriatın dışında gibi görünen şeyler vardır ki, gerçekten insanı manevi bakımdan Hakk'a götürür.**" (Sf: 93)

Bayezid-i Bistami Hazretleri şöyle buyurmaktadır:

"Beni sülukumun ilk zamanlarında görenler **sıddık**, sonlarında görenler **zındık** olduğumu zannettiler..."

Sultan Veled Hazretleri'nin "Maarif" Adlı Kitabından:

"öyle bir makama erişmiş veli vardır ki, doğrudan doğruya, arada **Kur'an, hadis, vasıta olmaksızın** hareket eder. "**Tanrı dilediğini yapar**" sırrına mazhar olmuştur." (Sf: 282)

"Bir kul bu makama vasıl olduğu vakit, **vasıllar ve Allah'ı tanıyanlardan başka pek az kimseler ona itaat ederler.**" (Sf: 284)

"Kâbe'nin içinde kible resmi yoktur. " (Sf: 44)

Abdülkadir Geylani Hazretleri'nin "İlahi Lütuflar" Adlı Eserinden:

"İnsan-ı Kamil'in aynası Hakk'ın tecellisine göredir. Diğerlerinde olan tecelli, kulun zannına, kabulüne ve istidatına göredir"

Mevlana Hazretleri'nin Mesnevi'sinden:

"Şeriat muma benzer; yol gösterir. Ele mum almadan yol alınmaz. Yolda gidişin, yürüyüşün tarikattir. Ulaştın mı, yani gideceğin yere vardın mı, bu da hakikattir. Bunun için demişler ki; **Gerçekler meydana çıktımı yollar biter!..** Artık muma da ihtiyaç yoktur yola da..."

"**Cihanı görme çerçeven anlayışındadır.** Pak kişilerin sence perde arkasında olması, onları görmemen pis duygundandır. Bir zaman duygunu görüş suyu ile yıka. Sen temizlendin mi perde yırtılır. Pak kişilerin canları sana görünmeye başlar. Bütün âlem nurla dolsa, o güzelliklerden ancak göz haberdar olur. Hocam, şaşı göz bil ki tek göremez!"

"Zamanın peygamberinden ayrılma. **Kendi hünerine, kendi dileğine pek güvenme.** Aslan bile olsan, değil mi ki kılavuzsuz yol almaktasın, kendini görüyorsun, sapıksın, hor hakırsın!.. Ancak mürşidin kanatları ile uç da, mürşidin askerlerinin yardımını gör."

"Mürit, önden giden kılavuz olan mürşidi sınamaya kalkışırsa eşektir. **Din yolunda onu sınamaya kalkıştın mı, a hakikatten haberi olmayan, sen sınanmış olursun.** Senin cüretin, senin bilgisizliğin çırılçıplak olur, âleme yayılır. **Yoksa O, bu araştırmayla nerden anlaşılır, nasıl meydana çıkar?**

A yiğidim, **bir zerre kalkarda bir dağı tartmaya girişirse, terazisi parçalanır gider!** Hâlbuki O akıl terazisine sığmaz. Akıl terazisini bile kırar parçalar. Onu sınamak, ona emrine göre hükmetmek gibidir. öyle bir padişaha buyruk buyurmaya kalkışma sakın!..

Sana bir sınama vesvesesi geldi mi onu kötü talih bil. Gelip çatmış, boynunu vurmuştur. Böyle bir vesveseye uğradın mı, çabucak Allah'a dön, secdeye var. Secde yerini gözyaşlarınla ısla. Ey Allah'ım beni bu şüpheden kurtar de. Sınamayı diledin mi, işte o zaman din mescidin keçi boynuzu ile dolu demektir.

Sınamaksızın şunu bil ki; **eğer başsan, Allah seni ayakkabı konan yere göndermez.** Akıllı kişi hiç değerli bir inciyi abdesthanede sidik gölcüğüne atar mı? Anlayışlı hâkim bile buğdayı saman ambarına göndermez. " (4. Cilt Sf: 31)

"Belaların çoğu peygamberlere ve velilere gelir. **çünkü ham kişileri yola getirmek zaten başlı başına bir beladır.**"